

Rapport nr. 9/2001

Virveldyr i Sølenområdet, Rendalen kommune, Hedmark

av Jon Bekken

Sølen. Foto: Jon Bekken

Fylkesmannen i Hedmark
Miljøvernavdelingen

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern avdelingen

Statens hus – Postboks 4034 – 2306 Hamar
Telefon 62 55 10 00 - Telefaks 62 55 11 61

Rapport

Tittel: Virveldyr i Sølenområdet, Rendalen kommune, Hedmark	Rapport nr.: 9/2001
	Dato: 21.12.2001

Forfatter(e): Jon Bekken	Antall sider: 21
Prosjektansvarlig: Hans Chr. Gjerlaug	ISSN-nr: ISSN 0802-7013
Finansiering:	ISBN-nr: ISBN 82-7555-123-4

Sammendrag:

Det er foretatt en oppsummering av tilgjengelig informasjon om forekomstene av pattedyr, fugler, amfibier, krypdyr og fisk i Sølenområdet i Rendalen kommune, Hedmark. Bakgrunnen er behovet for å framskaffe faglig grunnlagsmateriale med tanke på å utarbeide et verneforslag for Sølen. Det er påvist 97 fuglearter, 25 pattedyrarter, 3 amfibie- og krypdyrarter og 8 fiskearter i området. Åtte av de påviste fugleartene og fem av pattedyrartene står på lista over truede arter i Norge (rødlista). Den sørøstre delen av undersøkelsesområdet, inkludert sørenden av Sølensjøen, håene og Ørsjøene, har størst konsentrasjon av rødlistearter. Her finnes hekkende smålom, sannsynlig hekkende storlom, havelle og svartand. I tillegg søker fiskeørn næring her, streifende oter vandrer opp langs Sølna og jerv har i perioder tilhold i fjellet. Sju våtmarksområder innenfor undersøkelsesområdet utmerker seg ved et forholdsvis rikt fugleliv. Dette er Misterfløyet ved nordre Mistsjøen, Skånsjøen, Stormyra vest, Stormyra øst, Søndre Mistsjøen, Ørsjøene og Sølensjøen sør m/håene. Det er kjent to hekkeplasser for fjellmyrløper innenfor undersøkelsesområdet. Området har et lite mangfold av rovfugler. Kongeørn hekker trolig regelmessig. Lirype er den vanligste hønsfuglarten. Fjellrype har tilhold i de høyestliggende områdene. Området synes å ha en pattedyrfauna som forventet ut fra geografisk beliggenhet og representasjon av naturtyper.

4 emneord:

Sølen, Hedmark, fugler, pattedyr

Referanse:

Bekken, J. 2001. Virveldyr i Sølenområdet, Rendalen kommune, Hedmark.
Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen. Rapport nr. 9/2001. 21 sider.

Forord

Statens Naturvernråd foreslo i NOU 1986:13 at det skulle opprettes en Sølen nasjonalpark i Rendalen kommune i Hedmark. Rådet pekte spesielt på at Sølenmassivet er et viktig og særpreget landskapselement i Nord-Hedmarks fjellverden som ellers er preget av slakere former og fjellvidder. Videre ble det pekt på at områdets betydning i naturvern- og friluftslivssammenheng gjør at det bør sikres mot tekniske inngrep. Regjeringens oppfølging av NOU 1986:13, Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) – Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge -, påpeker at landskapsvernområde er den mest aktuelle verneformen for området. Innstillingen om Sølen ble enstemmig bifalt ved Stortingets behandling av meldingen.

Fylkesmannen har ansvaret for å utarbeide et konkret verneforslag for Sølenområdet. En viktig del av forberedelsen til denne verneplanprosessen er å skaffe til veie tilstrekkelig grunnlagsmateriale om naturfaglige forhold.

Denne rapporten omfatter en oppsummering av tilgjengelig informasjon om forekomstene av pattedyr, fugler, amfibier, krypdyr og fisk i Sølenområdet. Rapporten er utarbeidet av biolog Jon Bekken. Vurderingene som framkommer i rapporten på bakgrunn av faktamaterialet står for forfatterens regning. En rekke personer har bidratt med opplysninger om faunaen i området. Dette gjelder i første rekke Carl Knoff, Are Mobæk, Erling Mømb og Magnar Nordsveen. Fylkesmannen takker disse for verdifulle bidrag. Magnar Nordsveen takkes også for lån av båt til bruk i den søndre delen av Sølensjøen.

Hamar, desember 2001

Hans Chr. Gjerlaug
seksjonssjef

Innhold

Forord

Innledning	1
-------------------------	---

Undersøkellesområde	2
----------------------------------	---

Fuglefauna

Våtmarksfugler	4
----------------------	---

Rovfugler	4
-----------------	---

Hønefugler	4
------------------	---

Spurvefugler	4
--------------------	---

Viktige delområder	5
--------------------------	---

Misterfløyet med n Mistsjøen	5
------------------------------------	---

Skånsjøen	6
-----------------	---

Stormyra vest	6
---------------------	---

Søndre Mistsjøen	6
------------------------	---

Stormyra øst	8
--------------------	---

Ørsjøene	8
----------------	---

Sølsjøen sør/håene	9
--------------------------	---

Artsliste	10
-----------------	----

Artskommentarer	10
-----------------------	----

Pattedyr	17
-----------------------	----

Amfibier og krypdyr	19
----------------------------------	----

Fisk	19
-------------------	----

Forekomst av rødlistearter	20
---	----

Litteratur	21
-------------------------	----

Innledning

Sølenmassivet er et av Hedmarks mest markante og særpregede fjellpartier, og et kjerneområde i et ellers stort og mye benyttet friluftsområde. Berggrunnen er hovedsakelig næringsfattig, og vegetasjonen er også for det meste fattig, med lyse lavheier og lav- og lyngrik furuskog. Bjørk og furu veksler om å danne skoggrensa. I øst avgrenses området av Sølensjøen. I vestre halvdel av området finnes flere store myrer.

I utkastet til verneplan for kvartærgeologiske forekomster i Hedmark (Fylkesmannen i Hedmark 1984) ble det foreslått opprettet et landskapsvernområde på 222,7 km², primært for å ta vare på en rekke velutviklede kvartærgeologiske former. Ved sluttbehandlingen av planen ble imidlertid verneforslaget for Sølen tatt ut. Statens Naturvernråd foreslo to år senere at det skulle opprettes en Sølen nasjonalpark på ca. 250 km² (NOU 1986). Regjeringens oppfølging av NOU 1986:13, St.melding nr. 62 (1991-92) – Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge, påpeker at landskapsvernområde er den mest aktuelle verneformen. Denne rapporten omhandler et undersøkelsesområde på vel 400 km².

Faunaen er ikke så godt undersøkt i dette området som i mange andre fjellområdet i fylket. De to myrene som begge heter Stormyra, de to Mistsjøene og Misterfløyet ble undersøkt i 1976-77 av Erling Maartmann i forbindelse med verneplanen for våtmarker i Hedmark (Maartmann 1977). De samme to årene ble den nordøstre delen av området naturfaglig undersøkt og beskrevet i form av en hovedoppgave ved Norges Landbrukshøgskole (Mobæk & Pedersen 1977). Ca. 70 % av undersøkelsesområdet ligger i Mistras nedbørfelt. Mistra ble varig vernet mot kraftutbygging i 1980. Naturforhold og brukerinteresser i nedbørfeltet er beskrevet av Mobæk (1988). Opplysninger om viktige viltområder og mer generelle opplysninger om viltet finnes i viltkartet med vedleggsrapport (Fylkesmannen i Hedmark 1987).

I tillegg til det skriftlige materialet som foreligger, har flere personer bidradd med kunnskaper om viltet i området. Disse er nevnt i forordet. Feltregistreringene i 1999 ble utført av Kjell Isaksen og Jon Bekken i perioden 6.-13. juli. I 2001 ble dårlig dekte delområder i øst undersøkt 2. juli av Jon Bekken.

Ved en vurdering av ulike viltforekomster støter en på begreper som sjeldenhet og truethet. Truethetskategorier for de ulike arter er gitt i «Nasjonal liste for truede arter i Norge» (Direktoratet for naturforvaltning 1999). For en mer detaljert regional vurdering i forhold til fugleartenes utbredelse er «Norsk Fugleatlas» (NOF 1994) et godt hjelpemiddel. For en sammenligning av undersøkelsesområdets forekomst av våtmarksfugler med fuglefaunaen i verneområder finnes en nyere oversikt (Bekken 2001).

Området dekkes av de to M711-kartbladene 1918 I Rendalen og 2018 IV Isteren. UTM-angivelser refererer seg til blått rutenett, WGS84. Artsnavn og -rekkefølge er i tråd med NOF (1994) og NZF (1976).

Undersøkelsesområde

Beliggenhet og høydeforhold

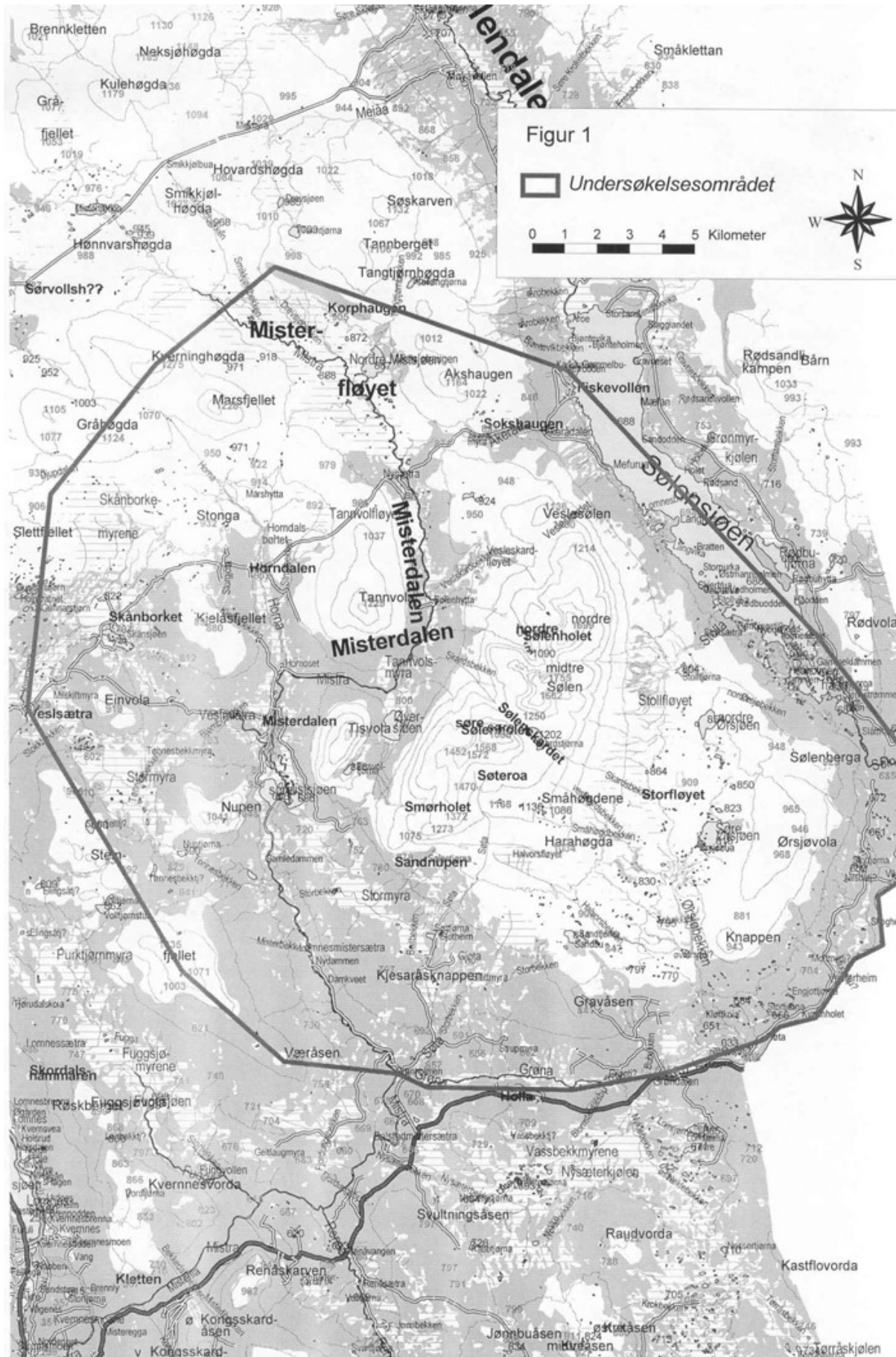
Undersøkelsesområdet ligger i sin helhet i Rendalen kommune i Hedmark fylke, med en avgrensning som vist i figur 1. Høyden over havet varierer fra knapt 600 m ved Elvbrua, til Sølens høyeste topp på 1755 m o.h.

Geologi, landskap og vegetasjon

Berggrunnen består hovedsakelig av næringsfattige sandsteiner av sparagmittypen. I området rundt Sølen i i øvre del av Mistravassdraget finnes en rekke velutviklede kvartærgeologiske former, som spylereenner, rogenmorener, seter og parallelle skuringsstriper. Velutviklede botner finnes i selve Sølenmassivet.

Flere naturgeografiske regioner støter sammen i området. Hoveddelen ligger innenfor underregion 33d Forfjellsregionen med hovedsakelig nordlig boreal vegetasjon. De høyeste partiene hører til 35 Fjellregionen i søndre del av fjellkjeden (Nordisk Ministerråd 1983). Sølenmassivet har mange topper over 1200 m o.h., og i tillegg når Tannvola, Tissvola Marsfjellet og Kverninghøgda over denne høyden. Den eneste store sjøen er Sølensjøen på ca. 22 km², som avgrenser området i øst. Andre større sjøer er s Mistsjøen (700 daa), n Mistsjøen (420 daa), Øvresjøen (420 daa) og s Ørsjøen (700 daa) (Mobæk 1988).

Området domineres av karrige vegetasjonstyper med liten floristisk variasjon. De høyeste fjellpartiene er preget av stein og blokkmark. Lavere finner vi over store områder lyse lavmatter, dominert av gulsjenn og kvitkrull. Skogen er til dels fjellbjørkeskog, dels lav- og lyngrik furuskog. Generelt er også myrvegetasjonen fattig.

Fuglefauna

Til sammen er det påvist 97 fuglearter i undersøkelsesområdet. En oversikt over disse er vist i tabell 1 lenger ut i kapitlet. Etter tabellen er det kommentarer til hver enkelt arts forekomst.

Våtmarksfugler

Begrepet «våtmarksfugler» kan defineres på ulike vis. I verneplanen for våtmarker (Fylkesmannen i Hedmark 1978) ble ordenene lommer, tranefugler, andefugler og vade-, måke- og alkefugler regnet med. Dersom vi utvider begrepet til å omfatte typiske våtmarksarter fra andre ordener (Bekken 2001), i Sølennområdet vil det si gråhegre, fiskeørn, jordugle, heipiplerke, gulerle, fossefall, blåstrupe, lappspurv og sivspurv, er det i området påvist 37 våtmarksarter (tabell 1).

Blant de mange våtmarksområdene er det sju som utmerker seg ved et forholdsvis rikt fugleliv. En oversikt over disse områdene finnes under *Viktige delområder*.

Rovfugler

Området har et begrenset mangfold av rovfugler. Den viktigste forekomsten er et kongeørnpar som har hatt tilhold her i lang tid. Paret veksler mellom flere alternative reir, og ungeproduksjonen har vært god på 1990-tallet. Fiskeørn jakter særlig i s Mistsjø og i sørenden av Sølensjøen og håene. Reirplass er ikke kjent i området, men arten har hekket like utenfor, og det ville ikke være overraskende om reir ble funnet innenfor. Fjellvåk må antas å hekke med flere par i gode smånagerår. Den mest tallrike rovfuglarten i området er dvergfalk. Tårnfalk er også sett i hekketida, mens jaktfalk observeres sjelden, og den hekker trolig ikke her. Myrhauk er sett på streif/trekk om høsten.

Hønsefugler

Den viktigste arten i området er lirype. Næringsgrunnlaget tilsier at det sjelden blir store tettheter av arten i området. I 1999 var bestanden tilsynelatende svært liten. Fjellrype finnes i de høyestliggende partiene. Orrfugl synes å være en sjelden art, ikke sett under registreringene i 1999, men hørt våren 1998 fra Kjelåsfjellet i vest. Storfugl ble heller ikke sett, men kull sees årlig i Misterdalen, og leikområder ble registrert i sør og sørvest på 1980-tallet.

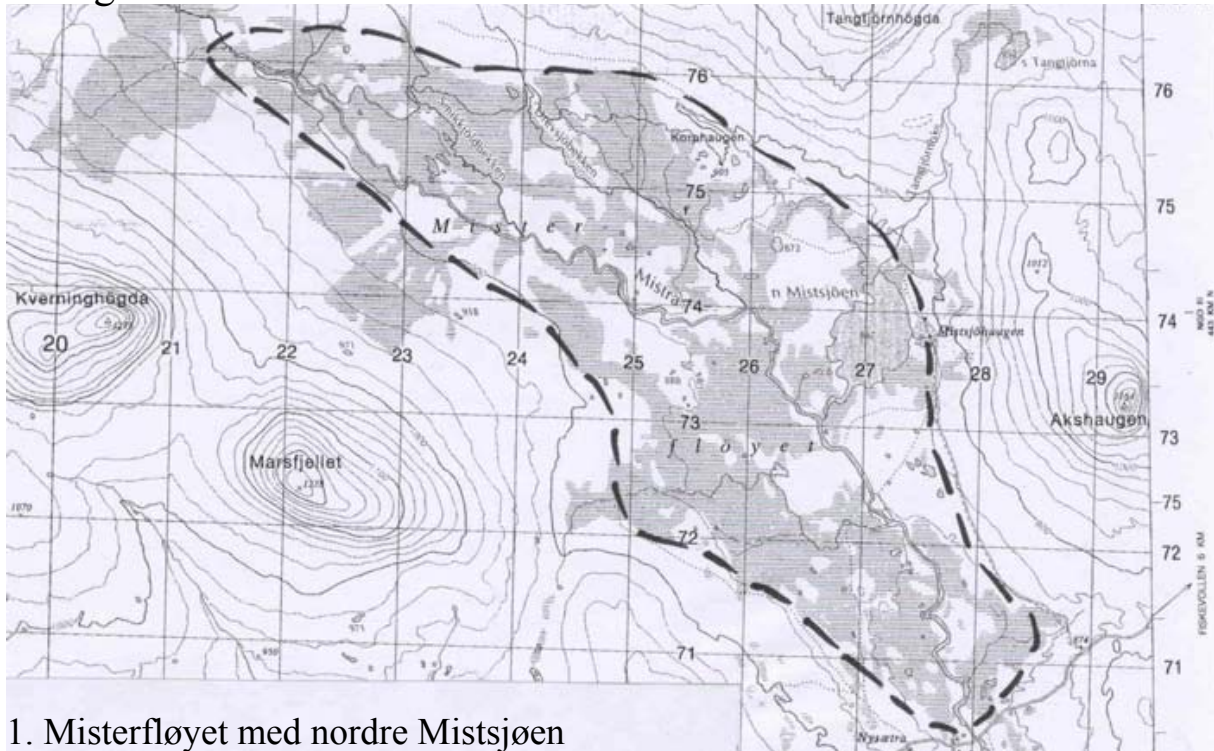
Spurvefugler

Over skoggrensa finnes et oversiktlig antall spurvefugler. Fjellområdene er karrige, og det er heipiplerke som dominerer, med innslag av steinskvett. I selve Sølennmassivet forekommer snøspurv.

Når vi beveger oss ned i skogen, blir spekteret av spurvefugler mye større. Til sammen 44 spurvefuglarter inkludert kråkefugler er registrert i undersøkelsesområdet. Mye av den

ornitologiske aktiviteten i området har vært orientert mot våtmarksfugler, og de i lavlandet vanlige spurvefuglene er ikke alltid blitt notert. Grundigere undersøkelser i de lavereliggende områdene, særlig i den perioden spurvefuglene synger mest aktivt, ville nok føye nye arter til lista. Mange arter er bare blitt konkret påvist én til to ganger, mens det er all grunn til å tro at de forekommer mange steder og årlig i de lavereliggende deler av undersøkelsesområdet.

Viktige delområder

1. Misterfløyet med nordre Mistsjøen

Lokaliteten er et stort myrområde langs Mistra hovedsakelig med tørr og tuet torvmyr, ofte med tett dvergbjørkkratt, og med lavkledde tørrabber innimellom. I tillegg til n Mistsjøen finnes det småtjern og dammer spredt i området. Under feltarbeidet 12.7.1999 registrerte vi heilo, fjellmyrløper, enkeltbekkasin, småspove, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, fiskemåke, og makrell- eller rødnebbterne. I tjern 872 m o.h. lå det to toppandhanner og en kvinand hunn, og i n Mistsjø en storlom og en krikkanndhun med 6 unger, samt en hann og en hunn til. Av spurvefugler knyttet til våtmark ble heipiplerke, blåstrupe og sivspurv registrert. Erling Maartmann (1977) undersøkte området 12.6.1974, og 23. og 25.6.1977. I tillegg til mange av de nevnte artene observerte han stokkand, laksand, to brushøner, to jordugler ved sjøen, flere gulerler, og lappspurv var "vanlig". Are Mobæk undersøkte sjøen og områdene rundt den 21.6.1985. Han noterte én storlom, 1 fiskemåke, 2 krikkannd, flere heilo, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, "en god del" lappspurv, samt heipiplerke, gulerle og sivspurv. Fjellmyrløper er sett i 1974 og 1999, men ikke under forhold som tydet på hekking. Ved leting etter arten i 2000 ble den ikke sett (Isaksen 2001). Brushane og lappspurv synes å ha forsvunnet fra området, mens gulerle ganske sikkert finnes, selv om den ikke ble notert i 1999. Totalt sett er området artsrikt, men tettheten av våtmarksfugler er stort sett lav.

2. Skånsjøen

Sjøen er anlagt i Vesle-Mistra for å fremme fiskeproduksjonen. Når et område demmes ned, frigjøres det næring, og den biologiske produksjonen blir høy i en periode utover. I forhold til omgivelsene virker sjøen som en oase. Man ser umiddelbart at her er det mye liv, særlig av ender, måker, terner og gulerle. De mange holmene og de grunne områdene med starr gir gode muligheter for sikre hekkeplasser og næringssøk. Den 11.7.1999 registrerte vi hekkende storlom, krikvand, toppand, minst 6 rødstilk, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, fiskemåke, makrellterne, rødnebbterne, gulerle, heipiplerke og sivspurv i og ved sjøen. Den 21.6.1985 besøkte Are Mobæk området, og noterte i tillegg til de fleste av de nevnte artene også stokkandkull, flere enkeltbekkasiner i fluktspill, en varslende vipe og syngende lappspurv. Erling Mømb har registrert mye ender på vårtrekk, særlig krikvand og kvinand, og han har hatt sistnevnte hekkende i kasse like ved. Storlom har han sett med unger nesten årlig, og fiskeørn er sett jaktende flere ganger. For noen år siden fotograferte han brushane ved sjøen, og en høst så han en hunnfarget myrhauk over myra like vest for veien. I 1998 så han en jorduglehann hevde territorium i området, men den forsvant etter en tid.

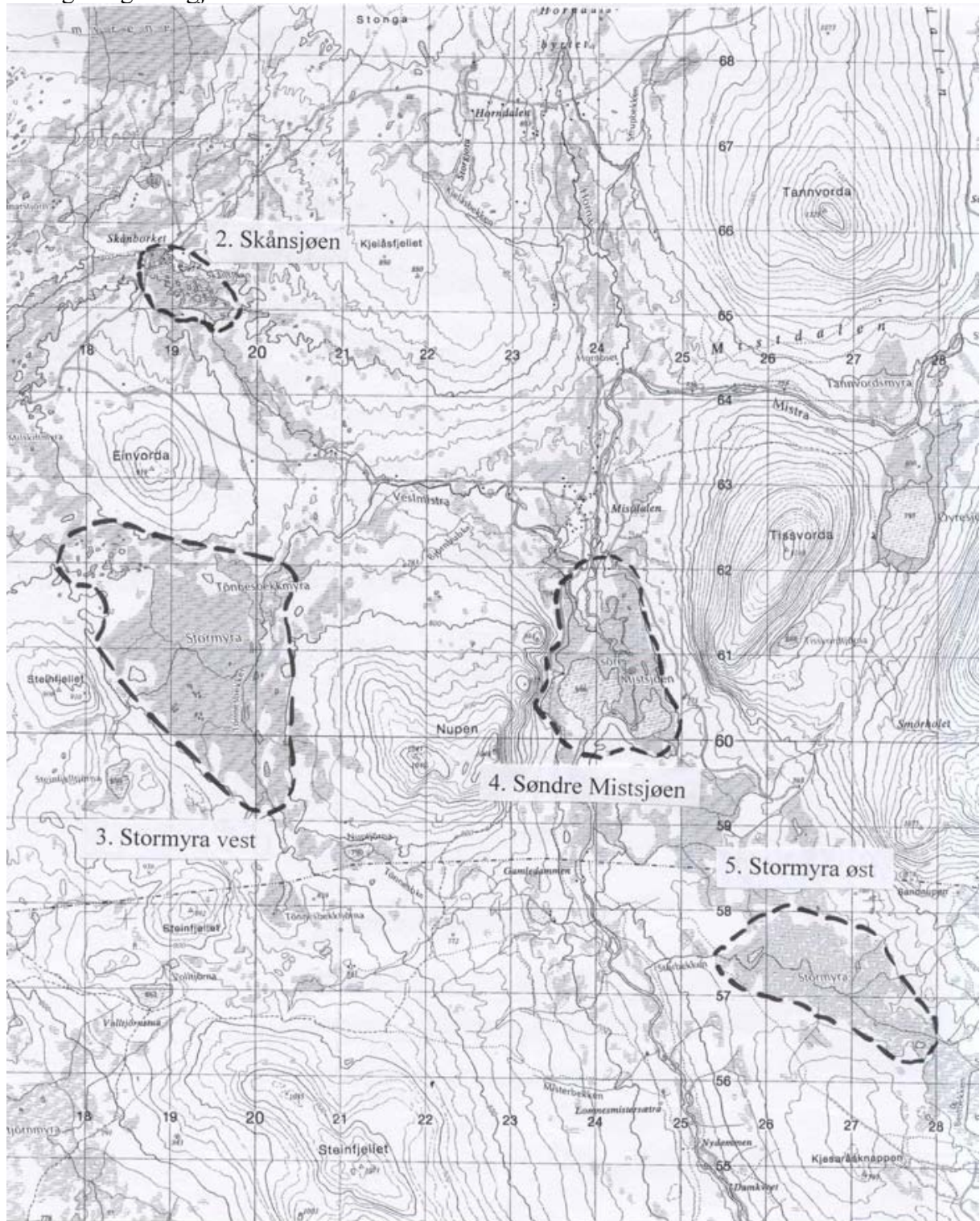
3. Stormyra vest

Det meste av myra er tuet torvmyr med dvergbjørk, forholdsvis tørr. Det finnes mindre områder med delvis utilgjengelig svartmyr. Langs Tørresbekken og to bekker i øst-vestlig retning vokser det delvis vier og bjørkekratt. Både i furuskogen nordvest for myra og på selve myrflata finnes mange tjern og dammer. Ved registrering den 10.7.1999 fant vi kun et begrenset antall og mangfold av våtmarksfugler; krikvand med 4 unger i sør, heilo, småspove, gluttsnipe, grønnstilk, fiskemåke, heipiplerke og gulerle. Erling Maartmann (1977) registrerte en fjellmyrløper her i 1974, og i 1977 observerte han 4-5 brushøns og enkeltindivider av vipe og enkeltbekkasin, alle med hekkeatferd. Den forekomst som gjør at myra er med blant de ”viktige delområder”, er fjellmyrløperen, som ble påvist her igjen ved leting spesielt etter denne litt anonyme arten i 2000. To-tre individer ble registrert, én av dem med hekkeatferd (Isaksen 2001).

4. Søndre Miststjøen

Mistra har ved utløpet i sjøen bygd opp et delta som nesten deler sjøen i to. Langs elva vokser det for en stor del frodig sumpbjørkeskog, på begge sider finnes det åpne myrflater, og den vestre tungen ut i sjøen består for det meste av starrsump. Sjøen er delvis grunn, og i tørre perioder blottlegges det sandbanker. Den 11.7.1999 observerte vi 3 voksne storlom, 5 gråhegrer, krikvand hunn med en mulig unge, stokkand med 10 unger, to toppandkull på 4-6 og 6 unger, og et laksandkull på 3 unger. Det var utvilsomt flere andekull gjemt i evjer, gamle elveløp, dammer og i den rike vegetasjonen. Andre arter observert var enkeltbekkasin, grønnstilk, strandsnipe, hettemåke, fiskemåke, makrellterne, heipiplerke, gulerle og sivspurv. Erling Maartmann (1977) undersøkte området 28.6.1977. I tillegg til mange av de nevnte artene observerte han kvinand, heilo, vipe, gluttsnipe og svømmesnipe. Området synes å ha litt av de samme kvalitetene som den mye bedre undersøkte lille Sølensjø, som ligger vel 20 km unna, mot nordnordøst. Begge områder er særlig viktige som oppvekstområder for flere andearter. I 2001 ble det observert et gråhegrepar med en unge som ikke var fullgod til å fly, noe som tyder på at arten hekker her eller i rimelig nærhet. Den næringsrike sjøen produserer

mye insekter som bidrar til en relativt rik fauna av spurvefugler. Områdets eneste observasjon av hagesanger er gjort her.

5. Stormyra øst

I vestenden av myra finnes et nesten gjengrodd tjern. Herfra og østover på nordsida av bekken finnes et svært vått område som strekker seg nesten til skogkanten i østsørøst. En våt sommer er store deler av dette området vanskelig å ferdes i. Lokaliteten har vist seg å være en sikker plass for fjellmyrløper. Det er sett 4-6 individer alle år den er undersøkt; 1977 (Maartmann 1977), 1986 (Maartmann 1987), 1999 og 2000. Isaksen (2001) konkluderer med at sannsynligvis gjør minst to par hekkeforsøk her hvert år, og dette er nok et av de viktigere områdene for arten i Hedmark. Av andre våtmarksarter observert vi 10.7.1999 krikand, heilo, småspove, gluttsnipe, grønnstilk, fiskemåke, heipiplerke og gulerle. Erling Maartmann (1977) registrerte i tillegg til mange av de nevnte artene også to varslende vipere, to brushøner med hekkeatferd, og noen få sivspurv.

6. Ørsjøene

Den nordre sjøen og tjerna sør for denne ble befart 8.7.1999, og den søndre sjøen ble besøkt 2.7.2001. Disse artene ble observert; storlom, kvinand, havelle, svartand, heilo, småspove, rødstilk, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, hettemåke, fiskemåke, makrellterne, heipiplerke, gulerle og sivspurv. Mer omfattende undersøkesler vil sikkert gi en lenger liste. Mest interessant er forekomsten av havelle, som synes å hekke i småtjern ved den søndre Ørsjøen. Høyst sannsynlig to ulike hunner ble observert. En enslig storlom ble også sett i søndre sjø, den kunne ha hatt en make på reir eller gjemt bak en holme med små unger. Sjøene kan også være hekkeområde for svartand. De mange tjern og dammer mellom sjøene er bare delvis undersøkt. Her varslet fiskemåke, makrellterne og rødstilk.

7. Sølensjøen sør/håene

Det synes ikke å være foretatt systematiske registreringer her tidligere, men på viltkartet (Fylkesmannen i Hedmark 1987) er området inntegnet med teksten "Området er omtalt som et svært bra hekke- og rasteområde for ender. Smålom hekker trolig også i området." Feltarbeidet 8.-9.7.1999 bekrefter langt på vei denne konklusjonen. Vi fant hekkende smålom, til sammen 8 voksne storlom, brunnakke, stokkand med kull, mye kvinand, svartand og laksand. Av øvrige våtmarksfugler registrerte vi fiskeørn, småspove, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, makrellterne, gulerle og sivspurv. Fiskere hadde sett andeflokker på opptil 30 ind., dette var trolig kvinender. Fiskeørn søkte næring i området daglig. Det er grunn til å tro at dette produktive området er viktig for ender under vårtrekket, etter at det er dannet råker, mens sjøer og tjern høyere i landskapet fortsatt er islagt.

Tabell 1. Oversikt over de 97 fugleartene som er påvist i område Sølen, Rendalen kommune i Hedmark.

H []	påvist/sannsynlig hekkefugl usikkert om arten fortsatt hekker			+	sjelden
				++	fåtallig
				+++	vanlig til tallrik
Smålom	H+	Skogsnipe	+	Gråtrost	H++
Storlom	H++	Grønnstilk	H+++	Måltrost	H+
Gråhegre	++/H+	Strandsnipe	H+++	Rødvingetr.	H+
Kanadagås	+	Svømmesn.	+	Duetrost	H+
Brunnakke	H++	Hettemåke	H+	Møller	H+
Krikkand	H+++	Fiskemåke	H++	Hagesanger	+
Stokkand	H++	Gråmåke	H+?	Løvsanger	H+++
Toppand	H++	Makrellterne	H++	Fuglekonge	H+
Havelle	H+	Rødnebbterne	+/H++	Gråfluesnapper	H++
Svartand	H+	Ringdue	H+	Svarthvit fluesn.	H++
Kvinand	H+++	Gjøk	H+++	Stjertmeis	+
Laksand	H++	Haukugle	H+	Granmeis	H+++
Myrhauk	+	Jordugle	H++	Lappmeis	+/H+
Fjellvåk	H++	Perleugle	H+?	Kjøttmeis	H+
Kongeørn	H+	Tårnseiler	+	Trekryper	H+
Fiskeørn	++	Svartspett	+/H+	Tornskate	H+
Tårnfalk	H+	Flaggspett	H+	Varsler	H+
Dvergfalk	H+++	Dvergspett	H+	Lavskrike	H+
Jaktfalk	+	Tretåspett	H++	Skjære	+/H+
Lirype	H++	Låvesvale	H+	Kråke	H++
Fjellrype	H++	Taksvale	H+	Ravn	H++
Orrfugl	H+	Trepiplerke	H+	Stær	+
Storfugl	H+	Heiplierke	H+++	Bokfink	H++
Trane	+	Gulerle	H+++	Bjørkefink	H+++
Boltit	H+	Linerle	H++	Grønnsisik	H++
Heilo	H+++	Fossekall	H+	Gråsisik	H+++(+)
Vipe	[H+++]	Jernspurv	H++	Korsnebb ubest.	++
Fjellmyrløper	H++	Rødstrupe	H+	Dompap	H+
Brushane	[H+]	Blåstrupe	H++	Lappspurv	H++
Enkeltbekkasin	H+++	Rødstjert	H++	Snøspurv	H+
Småspove	H+++	Buskskvett	H+	Sivspurv	H+++
Rødstilk	H++	Steinskvett	H++		
Gluttsnipe	H+++	Ringtrost	H+		

Artskommentarer

Observatører:

JB Jon Bekken AM Are Mobæk MN Magnar Nordsveen
 KI Kjell Isaksen EM Erling Mømb

Smålom En trolig fast hekkelokalitet er kjent. Et par hadde to unger i et tjern ved sørenden av Sølensjøen i 1999. MN har sett arten der tidligere år, og det er grunn til å tro at dette er en fast hekkelokalitet.

- Storlom** Arten synes å hekke fast i Skånsjøen og s Mistsjø. I 1999 et par med to unger i Skånsjøen, og det lå det 3 voksne fugler i s Mistsjø. I 2001 hadde paret her én unge (Erik Bråthen). I Øvresjøen lå et ind. 11.7.1999. Den lå lavt i vannet slik lommen gjerne ligger når den har gått av reiret. Erik Bråthen så et par her i 2001, men han mener det er for mye trafikk av folk her til at arten kan få fram unger. S Ørsjø kan være en fast lokalitet, her lå et ind. 2.7.2001. I n Mistsjø ble et ind. sett 11.7.1999, og et ind. ble sett her også i 1985. Sjøen er en mulig hekkeplass. Den 12.7.1999 lå det et ind. i det største tjernet på Langneset, trolig ikke hekkende. Ellers er søndre del av Sølensjøen med håene gode næringssøksområder for arten. Den 9.7.1999 lå en flokk på 7 og i tillegg ett ind. alene i Storhåen.
- Gråhegre** Streifende fugler sees, og i 2001 er det mye som tyder på at et par hekket ved s Mistsjø. Under multeplukking i 1991 fant AM et dødt ind. ved Skardsbekken vest for Sølen. Ellers er s Mistsjø området sikreste lokalitet for arten; 5 ind. 11.7.1999, og i 2001 et par med en unge som ikke var fullgod til å fly (Erik Bråthen). Det vil si at hegre hekker i området, som ett av ganske få steder i Hedmark. MN har registrert at arten etter hvert sees stadig oftere i sørøstre del av området.
- Kanadagås** Et streifindivid er sett; et ind i november 1981 i Sølensjøen ved Skjerbua (AM).
- Brunnakke** Trolig en fåtallig hekkefugl. I 1999 en hunn med 4 små unger i Stortjønna ved Viksetra. Videre ble tre trolig hunnfargede fugler sett i kanal ved Storhåen, og to hunnfargede ind. lå i nærheten, i tjern PP 390 643.
- Krikkand** Den vanligste av endene sammen med kvinand. I 1999 ble kull sett i Stortjønna ved Viksetra, i tjern like nord for dette, mot øst i s Mistsjø, sør på Stormyra vest, og i nordenden av n Mistsjø. På Stormyra øst ble 4-5 hanner og 2 hunnfargede fugler sett.
- Stokkand** Fåtallig hekkefugl i de litt frodigere våtmarksområdene. 1999 ble kull sett tre steder; hunn med 5-6 små unger i Stortjønna ved Viksetra, hunn med 10 store unger ved utløpet fra s Mistsjø, og hunn med 8 halvstore unger i Midthåen.
- Toppand** Trolig en fåtallig hekkefugl. I 1999 ble det påvist to ungekull på 4-5 og 6 unger i s Mistsjø, ellers ble arten kun sett i Skånsjøen og i tjern PP 259 748 ved n Mistsjø.
- Havelle** Arten hekker trolig i tjern ved s Ørsjø. Den 2.7.2001 lå en hunn i et av de små tjerna like nord for sjøen, og i tjern PP 370 588 ved sørenden av sjøen svømte en hunn engstelig fram og tilbake. I Mistertjønna, som ligger etpar km nord for undersøkelsesområdet, synes arten å hekke årvisst (AM, og egne obs.)
- Svartand** En mulig hekkeart i sørøst. I 1999 ble to hunner sett i Østerhåen, og en hunn ble sett i n Ørsjø.
- Kvinand** Den vanligste av endene sammen med krikkand. I 1999 ble kull sett nedenfor Midthåen, i Sandtjønna, i Søttjønna ved Gjotheim og i s Mistsjø. I sørenden av Sølensjøen og håene så vi stadig flokker på opptil 8 fugler, mest hunnfargede ind. Fiskere nevnte flokker på opptil 30 ender, etter alt å dømme denne art. I s Ørsjø lå en flokk på ca. 15 ind. den 2.7.2001. Av dem hadde to hannlig drakt, resten hunnfarget.
- Laksand** Trolig en fåtallig hekkefugl. I 1999 observerte vi 1-2 hunnfargede fugler tre steder i sørenden av Sølensjøen og håene, 2 hunnfargede ved Mefurua, og hunn med 3 halvstore unger ved utløpet fra s Mistsjø.
- Myrhauk** Sjelden gjest. Sett ved Skånsjøen en høst for noen år siden (EM).
- Fjellvåk** Trolig hekker flere par i gode smågnagerår. I 1977 varslet et ind. ved bergveggen på østsida av Steinfjellet ca. PP 180 603 (Maartmann 1977). AM har sett arten i Misterdalen på 1970- og 1980-tallet, men de siste ti år er den nesten ikke sett.

Kongeørn Et fast territorium finnes i området. Paret har holdt til her i lang tid, og vært blant de mest produktive i Østerdalen. På 1990-tallet produserte de unger tre år på rad, og dette er sjelden. Det finnes flere alternative reir. I 1997 fikk paret fram to unger, i 1998 hekkforsøk, i 1999 én unge, i 2000 og 2001 hekkforsøk (Carl Knoff).

Fiskeørn Arten fisker fast i sørenden av Sølensjøen/håene, og i s Mistsjø. Under feltarbeidet i 1999 så vi arten ved Storhåen. Her kunne fiskere bekrefte at arten stadig var å se, og de hadde sett flere stup som resulterte i vellykket fangst. Også ved s Mistsjø kunne fiskere fortelle om observasjoner av fiskeørn omtrent hvert år i perioden 1987-99. Det ville ikke være uventet om reir ble oppdaget i området. Arten er sett flere ganger ved Skånsjøen (EM), og MN mener at arten sakte er blitt vanligere å se de siste 15-20 årene.

Tårnfalk Arten er såvidt sett i hekketida, og mer regelmessig under høsttrekk. Ikke sett under feltarbeidet i 1999, men EM hadde sett et jaktende ind. ved Skånsjøen den 10.7.

AM ser arten nesten årlig i område Misterdalen seter – Hornoset, helst under høsttrekket.

Dvergfalk Vanligste rovfuglart; vi fant fire hekkinger/sannsynlige hekkinger i 1999; reir på den nordre av Vioddholmene PP 396 654, hunn fløy av reir ved Øvresjøen PP 270 621, varslende fugler like nord for Gjotheim, og langs Mistra vest for n Mistsjø. I 2000 hekket et par i kråkereir i bjørk ved Smørhølet sørvest for Sølen (Carl Knoff).

Jaktfalk Sees sjelden, den hekker trolig ikke i forbindelse med Sølenmassivet (AM).

Lirype Vi registrerte en tynn stamme i 1999: En høne uten kull og like ved ei høne støkt av reir med to dvergegg på størrelse med gråtrostegg (Bekken 1999) øst for n Ørsjø, et ind. på Stormyra øst, et ind. ved tjerna på Stormyra vest, et par ved Skånboraket, et ind. ved Skånsjøen, og en stegg like sør for Mistsjøhaugen.

Fjellrype Arten hekker i de høyestliggende partiene. AM ser enkelte år ganske mye fjellrype i høyden, antallet varierer mye. Ei høne med 6 små unger sør for Sølenmassivet PP 325 577 den 2.7.2001.

Orrfugl Arten er sjelden i området. Orrespill ble påsken 1998 hørt fra Kjelåsfjellet, og i 2001 ble et kull sett i Sandnupen sørvest for Sølen. På 1960- og 1970-tallet spilte orrene på vollen ved Misterdalen seter, men nå er de helt borte (AM).

Storfugl Trolig en fåtallig art som finnes i deler av området. Ikke sett under feltarbeidet i 1999. Tynn bestand, men kull sees årlig i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). To leiker med ukjent status i i dag er kjent mot sør og sørvest i området (Fylkesmannen i Hedmark 1987).

Trane En sjelden gjest, hekking ikke påvist. To ind. 8.6.1974 på Stormyra vest, og i 1977 ble spor sett (Maartmann 1977).

Boltit Trolig en fåtallig hekkeart. Et ind. sett sommeren ca. 1995 på Tannvola (AM). (I "Sølendalen" betegnes arten som vanlig over 950 m o.h.; Erling Maartmann fant 16.6.1974 et reir like nordvest for Søsken, ca. 4 km nord for planområdet (Skattum & Sonerud 1974).)

Heilo Forholdsvis vanlig art. Den har tilhold på store myrer i skogen og i heilandskapet. Ca. 18 registreringer i 1999.

Vipe Arten hadde tidligere tilhold flere steder, men ble ikke sett i 1999. Et ind. med hekkeatferd på Stormyra vest, to varslende par på Stormyra øst, og et par med hekkeatferd nordøst for s Mistsjø i 1977 (Maartmann 1977). Et varslende ind. 21.6.1985 ved Skånsjøen (AM). Ikke sett i 1999.

Fjellmyrløper I 2000 hekket det sannsynligvis to par på Stormyra vest, mens det årlig er minst to par som gjør hekkforsøk på Stormyra øst.

Stormyra øst: Fire ind. i fluktspill samtidig, og minst én til skremt opp 24.6.1977. Det ble antatt at minst fire par hekket (Maartmann 1977). Den aktuelle myrtypen strekker seg fra vestenden av myra og østover, hele tiden på nordsida av n Storbekken. Ved et besøk

26.6.1986 ble minst 4 ind. sett (Maartmann 1987). Den 10.7.1999 registrerte vi 1+1+2 ind. på den våteste del av myra, og konkluderte med at det sannsynligvis dreide seg om tre par. I 2000 ble 4-6 ind. registrert den 8.6., hvorav to var territoriehevdende. Den 7.7. ble det registrert 4 ind. i samme område, hvorav en oppførte seg engstelig og en var territoriehevdende. I tillegg ett ind. lenger øst (Isaksen 2001).

Stormyra vest: Et ind. 8.6.1974, men arten ble ikke sett 28.6.1977 (Maartmann 1977). Ved en forholdsvis rask befarings 10.7.1999 ble det heller ikke sett fjellmyrløper. I 2000 ble det lett spesielt etter arten, og den 16.7. ble det registrert 2-3 ind. i et område med svartmyr PP 188 610, én av disse hadde atferd som tydet på at den hadde unger. På tørrere grasmyr lenger sørøst ved PP 194 607 ble der registrert nok et engstelig ind. (Isaksen 2001).

Misterfløyet: Et ind. 12.6.1974 i blautmyr like vest for n Mistsjø (Maartmann 1977). Et ind. med svak varslings 12.7.1999 like vest for tjern 872. Den forsvant etter ca. ett minutt, og ble ikke funnet igjen. I 2000 ble alle de egnede myrområdene undersøkt, riktignok i sterk vind og lett regn, uten at arten ble sett (Isaksen 2001).

Brushane Arten hadde tidligere tilhold flere steder, men ble ikke sett i 1999. I 1977 4-5 engstelige hunner på den våteste delen av Stormyra vest, 2 hunner med hekkeoppførsel på Stormyra øst, og enkelthunner sett både i 1974 og 1977 på Misterfløyet (Maartmann 1977). EM har sett og fotografert arten én gang ved Skånsjøen, ca. 1995. Ikke sett i 1999.

Enkeltebekkasin En forholdsvis fåtallig hekkefugl. Et ind. med hekkeatferd på Stormyra vest, tre ind. i fluktspill over elva like øst for s Mistsjø, og 6 ind. med hekkeatferd på Misterfløyet i 1977 (Maartmann 1977). I 1985 flere hanner i fluktspill over Skånsjøen 21.6. (AM). Bare registrert to steder under feltarbeidet i 1999; et ind. ved østbredden av s Mistsjø, og et ind. sørøst på Misterfløyet.

Småspove En karakterart for store myrer i skogen og for heilandskapet. Ca. 28 registreringer i 1999.

Rødstilk Arten syntes å hekke i to delområder i 1999; 4 varslende ind. sett ved de 4 tjerna sør for n Ørsjø, og et ind. uten hekkeatferd ble sett ved Stolltjøna. Ved Skånsjøen minst 6 ind., til dels med hekkeatferd.

Gluttsnipe En forholdsvis vanlig hekkefugl. I 1999 16 registreringer, de fleste av varslende fugler, på større myrer fordelt over hele området.

Skogsnipe Bare én observasjon av et par foreligger. Ikke sett under feltarbeidet i 1999. Et par sett 3.6.2000 ved Hornoset PP 242 643 (AM).

Grønnstilk En forholdsvis vanlig hekkefugl. I 1999 13 registreringer, de fleste av varslende fugler, både på små og store myrområder.

Strandsnipe En forholdsvis vanlig hekkefugl. I 1999 15 registreringer, de fleste av varslende fugler. Sju av observasjonene ble gjort ved Sølensjøen/håene.

Svømmesnipe Bare én observasjon av to ind. foreligger. To ind. 28.6.1977 i dam på vestsida av Mistra ved s Mistsjø (Maartmann 1977). (Fire ind. 20.6.1985 i Tanntjøna etpar km nord for undersøkelsesområdet (AM).)

Hettemåke Fåtalig hekkefugl; to hekke lokaliteter i sørøst i 1999-2001. I 1999 et varslende par like sør for n Ørsjø, ellers enkeltfugler sett i Storhåen, Midthåen og like nedenfor s Mistsjø. Den 2.7.2001 varslet det 4 fugler over Tobakktjøna PP 358 563.

Fiskemåke Spredte par synes å hekke mange steder i området. I 1999 ble arten observert 15 ganger. En til to varslende fugler ble sett på Stormyra vest, ved Sandtjøna, ved tjerna sør for n Ørsjø, ved Tissvoldtjøna, ved tjern 872 nord for n Mistsjø, ved tjern vest for Veslesølen, og litt lenger nord, ved dammer nord for Sokshaugen. I 2001 varslet 4 ind. i tjern PP 321 569 nordøst for Sandtjøna, og 4 ind. varslet svakt ved s Ørsjø.

- Gråmåke** **Én mulig hekking er kjent:** Et svakt varslende par 8.7.1999 ved den lille holmen vest for Vioddholmene.
- Makrellterne** **Fåtallig hekkefugl.** I 1999 tre observasjoner av makrellterne og fem av ubestemt makrell-/ rødnebbterne. Et varslende par sør for n Ørsjø var makrellterne, og minst 3 par med hekkeatferd ved Skånsjøen var høyst sannsynlig denne arten. Et varslende par ubestemt terne ved tjern PP 390 643 ved Sølensjøen.
- Rødnebbterne** **Fåtallig gjest, kanskje en fåtallig hekkefugl.** Et ind. 12.6.1974 ved n Mistsjøen (Maartmann 1977). Bare én terne i 1999 ble med sikkerhet bestemt til denne arten; et ind. ved Skånsjøen 13.7. Ved Tanntjønna etpar km nord for undersøkelsesområdet fant Erling Maartmann fem reir i 1974 (Skattum & Sonerud 1974).
- Ringdue** **Trolig en fåtallig hekkefugl.** Bare registrert ett sted i 1999; en territoriehevdende fugl ved Gjotheim 10.7.
- Gjøk** **Trolig en ganske vanlig hekkefugl.** I 1999 ble arten hørt 7 ganger. Dersom feltarbeidet hadde funnet sted tidligere på sommeren, hadde nok arten blitt registrert flere ganger.
- Haukugle** **Trolig en regelmessig streifgjest og i gode smågangerår en fåtallig hekkefugl.** Arten er sett i område Misterdalen seter – Hornoset flere høster. Ett år i perioden 1990-95 ble et kull sett ved Hornoset (AM).
- Jordugle** **En art som trolig hekker flere steder i gode smågangerår.** To ind. 12.6.1974 ved n Mistsjøen. Det var mye smånagere dette året (Maartmann 1977). I 1998 ble en hann sett i fluktspill ved Skånsjøen tidlig i sesongen, men den forsvant, trolig på grunn av sviktende næringsgrunnlag (EM). Ikke sett i 1999.
- Perleugle** **En mulig hekkefugl i gode smågangerår.** Sjelden art, hørt én gang på 1990-tallet fra hytta ved Hornoset (AM).
- Tårnseiler** **Arten besøker området på næringsstreif.** I 1999 ble arten kun sett ved Misterdalen seter.
- Svartspett** **Det finnes en tynn hekkebestand i området.** AM har sett flere gamle reirhull, og registrert et hekkeforsøk i ei bjørk like ved Hornoset. Etter vinteren 2001 ble et par stadig sett i samme område.
- Flaggspett** **Usikker forekomst.** I 1999 ble et gammelt reirhull i bjørk funnet ved Sølenroa. Reirhullets størrelse tydet på denne art.
- Dvergspett** **Arten finnes i lite antall i Misterdalen.** På 1990-tallet ble et reir funnet lavt i ei bjørk ved Hornoset. Den 28.2.2001 ble en hann sett på næringsøk ved Tissvolmyra, i minus 25 graders kulde (AM).
- Tretåspett** **Arten hekker i egnede skogpartier.** Arten er forholdsvis vanlig i område Misterdalen seter – Hornoset, hvor reir hakkes ut i bjørk eller furu (AM). I 1999 ble en varslende spette hørt nord for Gjotheim 10.7., men det lyktes ikke å få se den. Skogbiotopen kunne tyde på denne arten.
- Låvesvale** **Trolig en fåtallig art.** Kun sett én gang i 1999; 2 ind. ved Mistsjøhaugen seter.
- Taksvale** **Synes å hekke fast noen få steder.** Hekker årlig på bygninger ved Misterdalen seter (AM). Kun sett to steder i 1999; 8-10 ind. på Fiskevollen, med reir på buer ut mot sjøen, og 2-3 ind. ved Misterdalen seter.
- Trepiplerke** **Trolig en fåtallig hekkefugl.** Kun registrert to steder i 1999; ved veikryss Gjota/Gjotheim og ved Misterdalen seter.
- Heipiplerke** **Vanlig hekkefugl;** med tilhold på større myrflater og i heilandskapet.
- Gulerle** **Forholdsvis vanlig hekkefugl.** I 1999 20 registreringer, de fleste av varslende fugler, ved tjern og på myrer fordelt over hele området.
- Linerle** **Trolig en fåtallig hekkefugl.** Ikke så vanlig art i 1999, sett ved Misterdalen seter og ved Øvresjøen, et par med unger ved Sølenroa, og flere ind. på Fiskevollen.

- Fossefall** Arten hekker trolig, i det minste i Mistra eller Horna. Sees i hekketida i område Misterdalen seter – Hornoset. Arten kan overvintre i området; i en bekk øst for Hornoset holdt et ind. til i februar 1999 (AM).
- Jernspurv** Trolig en fåtallig hekkefugl, helst i områder med granskog. I 1977 ble 4-5 ind. hørt i bjørkeskogen langs Mistra ved s Mistsjø (Maartmann 1977). AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. Ikke registrert under feltarbeidet i 1999, men arten er lite registrerbar så langt ut i sesongen.
- Rødstrupe** En fåtallig hekkefugl, helst i områder med granskog. AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. Beskjeden forekomst i 1999, registrert 3 steder i grandominert skog; ved Gjotheim og 1 km lenger sør, og ved s Mistsjø.
- Blåstrupe** Fåtallig hekkefugl. Spredte syngende ind. langs Mistra over Misterfløyet 24.6.1977 (Maartmann 1977). I 1999 en syngende hann langs bekk på Skånbornmyrene, og kull med utflytne unger ved traktorveien til Misthaugen PP 287 711.
- Rødstjert** En forholdsvis fåtallig hekkefugl. Registrert syngende/varslende 8 steder i furudominert skog i 1999.
- Buskskvett** Trolig en meget fåtallig hekkefugl. I 1999 kun registrert ved Misterdalen seter.
- Steinskvett** En forholdsvis fåtallig hekkefugl. Kanskje ikke så vanlig som ventet i det steinrike fjellområdet; registrert 10 steder i 1999.
- Ringtrost** Trolig en sjelden hekkefugl. Hann og hunn sett flere ganger i hekketida i bjørkekruller på sørsida av Tannvola (AM).
- Gråtrost** Trolig en hekkefugl med beskjeden forekomst. I 1977 et ind. på Stormyra vest, enkelte ind. ble sett ved Mistdalen seter, og noen få ble sett på Misterfløyet (Maartmann 1977). AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. I 1999 kun registrert sør ved Sølensjøen, på østsida av Steinstrømmen.
- Måltrost** Trolig en hekkefugl med meget beskjeden forekomst i deler av Misterdalen. I 1977 ble 2 syngende ind. hørt i bjørkeskogen langs Mistra ved s Mistsjø (Maartmann 1977). AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. Ikke registrert under feltarbeidet i 1999.
- Rødvingetrost** Trolig en hekkefugl med meget beskjeden forekomst. I 1977 karakterisert som vanlig og sannsynligvis hekkende i bjørkeskogen langs Mistra ved s Mistsjø, og noen få ble sett på Misterfløyet (Maartmann 1977). AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. I 1999 kun registrert sør ved Sølensjøen, på østsida av Steinstrømmen.
- Duetrost** Trolig en hekkefugl med meget beskjeden forekomst. AM har registrert arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. Under feltarbeidet i 1999 kun registrert sør for Sølensjøen, og ved Gjotheim.
- Møller** Trolig en hekkefugl med meget beskjeden forekomst. Kun to registreringer; syngende hanner 12.7.1999 på Fiskevollen, og dagen etter ved Skånsjøen.
- Hagesanger** Trolig en sjelden hekkefugl i området. I 1977 ble 2 syngende ind. hørt i bjørkeskogen langs Mistra ved s Mistsjø (Maartmann 1977). Ikke registrert i 1999.
- Løvsanger** Svært vanlig hekkefugl. Ca. 40 registreringer i 1999, i bjørke- og blandingsskog.
- Fuglekonge** Trolig en hekkefugl med meget beskjeden forekomst. Arten finnes i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). I 1999 kun registrert ved Engjøttjønnen PP 39 53; flere ind., trolig et kull.
- Gråfluesnapper** En forholdsvis fåtallig hekkefugl. I 1999 ble arten registrert 6 steder i furuskog.

- Svarthvit fluesnapper** **En fåtallig hekkefugl.** I 1998 hekket et par på Skånborket seter (EM), og AM ser arten i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset. Kun registrert 4 steder i 1999; et par varslet ved spettehull ved Sølenroa, hunn med mat i nebbet ved Engjottjønna PP 39 53, og varslende fugler ved Gjotheim og Beitbekkmyra.
- Stjertmeis** **Trolig en sjelden streifgjest.** Sett på streif om høsten ved Hornoset (AM).
- Granmeis** **En forholdsvis vanlig hekkefugl.** I 1999 13 registreringer i skogen i ulike deler av området.
- Lappmeis** **En sjelden gjest, eller en sjelden hekkeart.** Et ind. sett på nordsida av Tissvola sommeren 1998 (AM). (Arten er sett flere ganger i Lille Sølensjø naturreservat (Bekken 2001).)
- Kjøttmeis** **Trolig en hekkefugl med meget beskjedent forekomst.** Arten finnes i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). Arten synes å forekomme svært sparsomt, bare 3 registreringer i 1999; minst 2 ind. ved Storhåen, 1 ind. 1 km sør, ved Midthåen, og et varslende ind. sør for Gjotheim.
- Trekryper** **Trolig en fåtallig art i økning.** Sees i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset, med økende antall obs. fra ca. 1995 (AM).
- Tornskate** **Trolig en fåtallig hekkeart.** Arten ble sett begge år og hekking ble påvist det ene året ved Misterdalen seter 1986-87 (AM).
- Varsler** **Trolig en fåtallig hekkeart.** En voksenfugl med en flygedyktig unge 10.7.1999 på Beitbekkmyra PP 28 55. EM har flere ganger sett 1-2 voksne fugler ved Skånborket seinsommers eller tidlig på høsten.
- Lavskrike** **Trolig en fåtallig art.** Kun registrert tre steder i 1999; hørt like nordøst for Sølenroa, et ind. ved Beitbekkmyra, og minst to ind. ved Gjotheim.
- Skjære** **Trolig uregelmessig forekomst, men arten har hekket ved Fiskevollen.** Arten er sett én gang om sommeren ved Hornoset, og på Fiskevollen har arten hekket (AM).
- Kråke** **En forholdsvis fåtallig art i dette høydelaget.** Registrert 7 steder spredt ut over området i 1999.
- Ravn** **En tilsynelatende fåtallig art.** Beskjeden forekomst i 1999; kun registrert ved Envola/Stormyra øst, og ved Storhåen.
- Stær** **Bare en tilfeldig observasjon.** Et ind. 28.6.1977 ved Mistdalen seter (Maartmann 1977).
- Bokfink** **En fåtallig art i dette høydelaget.** Arten sees i beskjedent antall i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). Beskjeden forekomst i 1999; kun registrert 4 steder ved sørenden av Sølensjøen, og ved Misterdalen seter.
- Bjørkefink** **En vanlig art, særlig ved sørenden av Sølensjøen.** I 1999 ble arten registrert 16 ganger, 10 ganger ved sørenden av Sølensjøen, 5 ganger i skogen i sørkant av området, og en observasjon mot sørøst på Misterfløyet.
- Grønnsisik** **En forholdsvis fåtallig art i dette høydelaget.** I 1999 ble arten registrert 7 ganger, 3 steder ved sørenden av Sølensjøen, 2 steder ved Gjota/Gjotheim, og 2 steder ved Misterdalen seter.
- Gråsisik** **En art som varierer mye i antall etter mattilgangen.** AM betegner den som relativt vanlig i område Misterdalen seter – Hornoset. Beskjeden forekomst i 1999 med fire spredte observasjoner.
- Korsnebb sp.** **Forekommer relativt vanlig enkelte år.** AM betegner korsnebb som relativt vanlig i område Misterdalen seter – Hornoset enkelte år. Registrert 3 steder i 1999; flokker øst for Stormyra øst og ved Misterdalen seter, og korsnebb hørt ved Beitbekkmyra PP 28 55.
- Dompap** **Trolig en fåtallig art i skog.** Hørt 28.6.1977 ved Mistdalen seter (Maartmann 1977).

Lappspurv Arten forekom tidligere på Misterfløyet, men ble ikke sett i 1999.

Karakterisert som vanlig på Misterfløyet i 1974 og 1977, reir med 3 egg ble funnet 12.6.1974 (Maartmann 1977). ”En god del” ind. ble sett 21.6.1985 ved n Mistsjøen, og arten ble påvist ved Skånsjøen samme dag (AM). Ikke sett i 1999.

Snøspurv Arten hekker i selve fjellmassivet. Haftorn (1971) omtaler Rendalssølen som et av de fjellområder i Sør-Norge der arten på sine steder er ganske tallrik. Feltarbeidet strakte seg ikke opp i den høyden hvor arten hekker, den ble derfor ikke observert, men AM har sett arten i hekketida i toppområdene på Sølen.

Sivspurv En fåtallig til vanlig våtmarksart. Registrert 13 ganger i 1999, 6 ved sørenden av Sølen, øvrige obs. fordeler seg på de to Mistsjøene, Skånsjøen, Åkeråmyra og Beitbekkmyra. I 2001 ble arten hørt i myrkanten ved enden av veien ved Gravåsen sør i området.

Pattedyr

Vanlig spissmus Arten antas å være vanlig, unntatt i de høyeste fjellpartiene. AM har sett spissmus, trolig av denne art, ved Hornoset.

Vannspissmus Forekomst i de lavere deler er sannsynlig. AM så arten ved Rødbutjøna like øst for Sølen ca. 1976.

Nordflaggermus Det er mest sannsynlig at det er denne arten som sees i området. AM ser årlig flaggermus ved Hornoset.

Hare En vanlig art over det meste av området, varierende i antall. Spor, ekskrementer og selve dyret ble sett flere steder under feltarbeidet. EM ser arten ofte ved Skånborke, og også innover fjellet.

Ekorn Fast forekomst i skogkledde deler. Under feltarbeidet ble et dyr sett ved Mefurua, og sportegn ble sett i skogen noen få steder. Sees relativt vanlig i område Misterdalen seter – Hornoset, spesielt tallrik i vinterferien 2000 (AM).

Bever Under feltarbeidet så vi spor etter arten mange steder. Det ser ut til at det var flere dyr her ca. 1990 enn det var i 1999. Sportegn ble sett langs bekker på Stormyra vest, langs Storbekken og langs bekken fra Sølentjøna over Stormyra øst, langs østsida av s Mistsjø, langs bekk 300 m sørvest for Mefurua, og langs sidebekk PP 360 578 til Ørsjøbekken. Eldre hytter fant vi 50 m fra nordenden av n Mistsjø langs en kanal i myra, nederst på Misterfløyet PP 26 71, langs Tønnesbekken både på søndre og nordre del av Stormyra vest, og øst for tjerna på Stormyra øst. Felles for alle stedene var det at sportegnene stort sett var 5 år eller eldre. Samme utvikling har MN registrert i østre del av området, det er færre dyr enn for 5-10 år siden. AM nevner tilhold også langs Mistra i Misterdalen, langs Horna og ved Øvresjøen. EM har registrert aktivitet langs Veslemistra.

[Skoglemen I 1974 ble et ind. sett ved Arasjøen noen km nordøst for området (Skattum & Sonerud 1974). Det er sannsynlig at arten forekommer også i Sølen-området.]

Lemen Her som andre steder blomstrer bestanden opp med ujevne mellomrom. Noe stort lemenår hadde det ikke vært på lenge, da arten igjen ble tallrik høsten 2001. MN nevner at arten var tallrik i områdene langs Sølen fra september 2001 og utover.

Klatremus Det er grunn til å tro at arten forekommer i skogkledde deler av området.

Gråsidemus Det er grunn til å tro at arten forekommer.

Markmus/Fjellrotte Det er grunn til å tro at minst en av artene forekommer. Flere ind. sett i Sølen i 1974 (Skattum & Sonerud 1974).

Liten skogmus Det er grunn til å tro at arten er vanlig på litt frodigere lokaliteter.

Arten er sett og fanget ved Hornoset (AM).

Ulv Streifdyr besøker området. Sommeren 2001 ble tre sauer påvist tatt av ulv sør for Kverninghøgda (EM).

Rødrev En regelmessig forekommende art. Arten ble ikke sett under feltarbeidet, men den sees regelmessig ved Skånboraket og i område Misterdalen seter – Hornoset (EM, AM). Skattum & Sonerud (1974) så arten og fant to hi i sitt undersøkelsesområde.

Bjørn Streifende hanner besøker området. Vårvinteren 1999 krysset den merkede hannbjørnen Palo store deler av planområdet, og det var trolig den som ble sett bl.a. ved Skånboraksjøen (EM, AM). Trolig samme dyr tok en elg ca. 1 km sør for Mefurua.

Røyskatt Antas å forekomme relativt vanlig. Familie sett ved Øvresjøen ca. 1997 (AM).

Snømus Antas å være en mer fåtallig art. Synes å ha fast tilhold i hvert fall i område Misterdalen seter – Hornoset (AM).

Mink Trolig en fåtallig art. Under feltarbeidet ble spor sett ved Øvresjøen. Liten bestand, men sees hvert år, særlig om høsten i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). Spor sees av og til langs Skånsjøen og Veslemistra (EM).

Mår Trolig en regelmessig forekommende art i furuskogen. Spor er sett mange ganger i furuskogen i område Misterdalen seter – Hornoset (AM). Spor også sett mellom Veslesetra og Skånboraket (EM).

Jerv Sporhyppigheten i området har økt utover 1990-tallet, men synes å ha gått tilbake igjen fra 1998. Vinteren 1998-99 var det stor aktivitet flere steder i området, et sted i øst var det enten matlager eller ynglehi. I perioden 1998 til 2001 synes aktiviteten å ha gått noe tilbake (MN). Etter vinteren 1999 gikk ei tisper med unge fra Sølenmassivet og mot vest over nordenden av Stormyra øst og krysset Mistra (Erling Maartmann). I november 2001 var det stor sportetthet og trolig et matlager i Gråhøgda i nordvest (EM).

Oter Arten besøker utkanten av området, tilsynelatende i økende grad de siste årene. Etter hvert ser det ut til at dyr årlig vandrer langs Femundselva, og de går ofte opp langs Sølna til sørenden av sjøen. Allerede på 1980-tallet observerte MN spor ved Sølna PP 430 613.

Gaupe Området besøker i perioder av streifindivider. For vel 20 år siden ble et dyr sett i lia øst for Skånsjøen (EM), og for noen år siden ble sau dokumentert tatt av gaupe ved Hornoset (AM).

Hjort Arten forekommer kun som streifindivider (NOU 1986).

Elg Om sommeren beiter det elg over det meste av området, og vinterbeiteområder forekommer også. Sportegn ble sett en rekke steder under feltarbeidet. Det er kjent flere trekkveier gjennom området. Tre vinterbeiteområder er kjent; 1. I Misterdalen fra s Mistsjø til Nysetra, og med utløpere langs Veslemistra og Horna. Et mindre antall dyr bruker å stå her i normalvintre. 2. Et begrenset område i Væråsen i sør bruker å ha 10-15 overvintrende dyr. 3. Et beiteområde i flatlandet fra Elvbrua nordøstover til Viksetra har sammenheng med tilsvarende område på Engerdalsida av grensa (Fylkesmannen i Hedmark 1987).

Rådyr Arten har sommerbeite i de litt mer frodige deler av området. Vi så ikke dyr eller spor under feltarbeidet, men AM har registrert arten omtrent årlig i område Misterdalen seter – Hornoset. Dyrene overvintrer ikke her, men vandrer inn på skaren tidlig på våren.

Rein Området utgjør en svært viktig del av Rendalsreinens leveområde. Arten kan treffes over det meste av området, bl.a. omfatter det to tradisjonelle kalvingsområder (Fylkesmannen i Hedmark 1987). Stammen hadde i 1986 en vinterbestand på omkring 1300 dyr (NOU 1986), mens den vinteren 2000/2001 var på ca. 1200 dyr (Ola Seming Undseth pers. medd.).

Amfibier og krypdyr

Frosk Trolig en fåtallig art. Kun to observasjoner under feltarbeidet, et ind. på Stormyra vest PP 20 61, og et ind. på Stormyra øst PP 27 57. Forekom ifølge lokalkjente i det store undersøkelsesområdet "Sølendalen" til Mobæk & Pedersen (1977).

Firfisle Arten forekommer trolig fåtallig på solvendte lokaliteter i de lavere deler av området. Et ind. 12.7.1999 sørøst på Misterfløyet. Registrert i "Sølendalen" av både Skattum & Sonerud (1974) og Mobæk & Pedersen (1977).

Hoggorm Det er sannsynlig at arten forekommer på gunstige lokaliteter. Ble observert i det store undersøkelsesområdet "Sølendalen" av Mobæk & Pedersen (1977).

Fisk

Ørret Dette er den mest utbredte fiskeart i området. Generelt preges bestandene av stasjonær småvokst ørret. I Mistra går imidlertid storørret fra Storsjøen opp, og det blir tatt ind. på opptil 3 kg. De to Mistsjøene og Øvresjøen er særlig produktive (AM, Mobæk 1988). I Sølsjøen var ørret på 5-6 kg ikke uvanlig før siken ble tallrik (Mobæk & Pedersen 1977).

Røye Arten forekommer i Sølsjøen. Det var denne fisken som opprinnelig dannet grunnlaget for det kjente høstfisket i sjøen (Mobæk & Pedersen 1977).

Sik Arten er tallrik i Sølsjøen. Her har den til dels konkurrert ut ørret og røye. Arten ble satt ut i Sølna ved Meiåvollen rundt år 1900 (Mobæk & Pedersen 1977).

Harr Arten forekommer i Mistra og i Sølsjøen. Arten synes å være fåtallig (AM, Mobæk & Pedersen 1977).

Gjedde Arten forekommer i Sølsjøen. Her er det tatt eksemplarer på opptil 15 kg (Mobæk & Pedersen 1977).

Ørekyt Arten forekommer i Mistra og i Sølsjøen (AM, Mobæk & Pedersen 1977).

Lake Arten forekommer i s Mistsjø og i Sølsjøen (AM, Mobæk & Pedersen 1977).

Abbor Arten forekommer i en beskjedent tetthet i Sølsjøen (Mobæk & Pedersen 1977).

Forekomst av rødlistearter

Åtte fuglearter og fem pattedyrarter som står på den norske rødlista (Direktoratet for Naturforvaltning 1999) er påvist i området. I tillegg kommer trane som det ikke finnes konkrete observasjoner av etter 1970-tallet. De fleste artene yngler her, mens fiskeørn, ulv, bjørn, oter og gaupe synes å bruke området mer uregelmessig til næringsøk. I tabell 2 er det satt opp en oversikt over truede arter og deres status i planområdet.

Den sørøstre delen av området har størst konsentrasjon av rødlistearter. Dersom vi regner med sørenden av Sølensjøen, håene og de to Ørsjøene, har vi hekkende smålom, og sannsynlig hekkende storlom, havelle og svartand. I tillegg søker fiskeørn næring her, streifende oter vandrer opp langs Sølna, og jerv har i perioder tilhold i fjellet i dette delområdet.

Tabell 2. Forekomst i Sølen-området av arter som står på lista over truede arter i Norge (Direktoratet for Naturforvaltning 1999).

Art	Kategori	Status
Smålom	Hensynskrevende	Hekker i et tjern
Storlom	Hensynskrevende	Hekker i to-tre sjøer
Havelle	Bør overvåkes	Hekker trolig ved s Ørsjø
Svartand	Bør overvåkes	Hekker trolig
Kongeørn	Sårbar	En hekkelokalitet er kjent
Fiskeørn	Sjelden	Arten fisker regelmessig
Fjellmyrløper	Hensynskrevende	To hekkelokaliteter
Dvergspett	Hensynskrevende	Fåtallig hekkefugl
Ulv	Direkte truet	Streifdyr forekommer
Bjørn	Sårbar	Streifdyr forekommer
Jerv	Sjelden	Trolig et fast leveområde
Oter	Bør overvåkes	Streifdyr forekommer
Gaupe	Bør overvåkes	Streifdyr forekommer

Forklaring av kategorier for truethet:

Direkte truet	Arter som står i fare for å dø ut. Deres muligheter til å overleve er små dersom de negative faktorer fortsetter å virke.
Sårbar	Arter som kan gå over i kategorien direkte truede arter i nær framtid dersom de negative faktorer fortsetter å virke.
Sjelden	Arter med små bestander som for tiden ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon fordi de er knyttet til begrensede geografiske områder eller har en spredt og sparsom utbredelse i et større område.
Usikker	Til denne kategorien regnes bestander som er kjent å være enten direkte truet, sårbar eller sjelden, men der det ikke foreligger nok kunnskap til å plassere arten i en av kategoriene.
Utilstrekkelig kjent	Til denne kategorien regnes bestander som en antar, men ikke vet sikkert, tilhører en av de ovennevnte kategorier.

Litteratur

- Bekken, J. 2001. Fugler og pattedyr i 18 våtmarksreservater i Hedmark. *Rapport 8/2001. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 122 s.
- Direktoratet for naturforvaltning 1999. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. Norwegian Red List 1998. *DN-rapport 3*: 1-161.
- Fylkesmannen i Hedmark. 1987. *Viltforhold i Rendalen kommune. Kommentarer til viltområdekartet*. 43 s.
- Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget. 862 s.
- Isaksen, K. 2001. Status for fjellmyrløper i Hedmark. Rapport til fylkesmannen i Hedmark. *Strix Miljøutredning, rapport 1/2001*. 32 s.
- Mobæk, A. & W.S. Pedersen. 1977. *Sølendalen – en registrering og bruksvurdering*. Hovedoppgave ved NLH, Institutt for naturforvaltning. 160 s. + vedlegg.
- Mobæk, A. 1985. *Ornitologiske registreringer i tilknytning til vassdragsundersøkelser i Hedmark somrene 1981-84*. Fylkesmannen i Hedmark, Samlet plan for vassdrag. 44 s.
- Maartmann, E. 1977. *Fugleinventeringer i 1976-77 i forbindelse med verneplan for våtmarksområder i Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 250 s.
- 1987. *Fjellmyrløper i Hedmark*. Fylkesmannen i Hedmark. 14 s.
- NOF (Norsk Ornitologisk Forening). 1994. *Norsk Fugleatlas*. 551 s.
- Nordisk Ministerråd. 1983. Representative naturtyper i Norden. *Nordiske Utredninger (NU) 1983:2*. 139 s. + kartvedlegg.
- NOU (Norges offentlige utredninger). 1986. Ny landsplan for nasjonalparker. *NOU 1986:13*. 98 s. + vedlegg.
- NZF (Norsk Zoologisk Forening). 1976. Norske Dyrenavn. A. Virveldyr. *Fauna 29(4)*: 1-64.
- Skattum, E. & G.A. Sonerud. 1974. *Sølendalen. Inventeringer i forbindelse med Landsplanen for verneverdige områder/forekomster (terrestrisk del)*. Miljøverndepartementet, 18 s.